

Do knih se koronavirus ještě nestihl dostat, anebo ano?

Vanda Vaníčková

Spíše než autorem článku se cítím jeho editorem. Tím, kdo skládá dobré texty, aby z nich vznikl (troufale řečeno) ještě lepší výsledek. Výsledek v tomto případě motivovaný „koronasituací“, která je tu s námi od jara. I když se ze všech stran neustále dozvídáme, že se nyní nacházíme v novém, výjimečném a mimořádném stavu, při pohledu do literatury to vypadá trochu jinak.

Vybrala jsem útržky z různých knih, z nichž mezi řádky cítím spojení s atmosférou, jež se naší společností ve většině letošního roku nese. Není to o rouškách, dezinfekci a omezení v restauracích. Stejně jako koronavirus není jenom o zdravotních obtížích. Ukázky z textů připomínají moudra, která se v nich ukrývají, a jejich možné připodobnění právě k dnešní době. A to bez ohledu na fakt, zda fandíme politikům, epidemiologům, strach budícím novinářům nebo jsme kritiky toho všeho.

Anebo je to podobnost zcela náhodná posílená mou snahou vidět v textech víc, než v nich je. Co myslíte vy?

Společnost a bezpečí

„Moderní společnost nevěří, že může být v bezpečí, pokud vědomě a záměrně nepodnikne opatření, jimiž by svoji bezpečnost zajistila. K těmto opatřením v první řadě patří řízení a sledování lidského chování, to znamená sociální kontrola. Tu lze vykonávat dvěma způsoby. Je možné stavět lidi do situace, která jim zabraňuje dělat to, co je nežádoucí; také je možné je stavět do situace, která je podněcuje k tomu, co je žádoucí.“ (Bauman, 1988, s. 19)

Elity hledají řešení

„Nic není tak citlivé, tak útlé, tak křehké a měnivé jako náklonnost a city občanů, kteří se nejen dokáží rozhněvat na nešlechtnost kandidátů, ale občas ohrnouj nos i nad správným jednáním.“ (Cicero in Plachetka, 1996)

„Já vím, intelektuálové a snobové se lidové moudrosti vysmívají. Dělalí však chybu! Lid bývá často moudřejší než jeho elity, které se mylně považují za nadřazené. (...) Naše společnost natolik uvěřila tomu, že se všechno odehrává v hlavě, že jsme se odřízli od zbytku těla. Uznáváme výhradně mozek, a to jen proto, že obsahuje neurony.“ (Gounelle, 2014, s. 87-88)

„Epidemie je snem mocných, umožňuje kontrolovat populaci, určit každému jeho místo, vést o každém podrobné registry informací a vytvořit strnulý prostor, v němž každý občan podléhá přímému vlivu moci.“ (Foucault, 1975)

„Zkušenosti nás učí: je chyba unáhleně soudit, že něco, čemu jsme neporozuměli, musí být nutně omyl. Ostatně některé věci, kterým jsem kdysi nerozuměl, jsou pro mě dnes jasné jako den.“ (Gándhí in: Stern, 1998, s. 52)

Co mám dělat já?

„V našem současném stavu pololidí-polozvířat nás arogantní nevědomost nutí k domněnce, že skutečně naplňujeme úděl lidského rodu, když oplácíme ránu ranou a rozdmýcháváme v sobě hněv. Chceme věřit, že odvěta je zákon lidského rodu, přestože všechna Písma ukazují, že odvěta není nikdy nutná, i když v některých případech je povolena. Naopak sebeovládání je povinné vždycky.“ (Gándhí in: Stern, 1998, s. 80)

„Když vámi zmítají pochybnosti nebo se cítíte příliš zaujati sami sebou, vzpomeňte si na obličej toho nejchudšího a nejosamělejšího člověka, kterého jste kdy poznali. Ptejte se sami sebe, jak mu můžete pomoci. A ucíťte, jak se pochybnosti i zaujetí vlastní osobou rozpouštějí.“ (Gándhí in: Stern, 1998, s. 80)

Literatura:

BAUMAN, Zygmunt. Svoboda. Praha: Argo, 2003, 126 s. Historické myšlení. ISBN 80-7203-432-4.

Cicero. In: PLACHETKA, Jiří. Velký slovník citátů a přísloví. Praha: Academia, 1996, 401 s. ISBN 80-200-0602-8.

FOUCAULT, Michel. Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení. Přeložil Čestmír PELIKÁN. Praha: Dauphin, 2000, 427 s. Studie. ISBN 80-86019-96-9.

GOUNELLE, Laurent. Den, kdy jsem se naučil žít. Přeložil Sabina POLÁKOVÁ. V Praze: Rybka Publishers, 2015, 248 s. ISBN 978-80-87950-12-8.

Mahátma Gándhí. In: STERN, Henri. Mahátma Gándhí: životní zásady. V Praze: Triton, 2004, 171 s. ISBN 80-7254-470-5.

Kontakt na autorku: VandaV@seznam.cz

© 2000-2010 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz · knihovna@svkhk.cz